

ขอบเขตการใช้กฎหมายอาญา

อาจารย์ชลวัชร อัสวพิริยอนันต์

รองอธิบดีศาลอาญาธนบุรี

- ๑. หลักดินแดน (มาตรา ๔-๖)
 - ๑.๑ ความผิดเกิดในราชอาณาจักร (มาตรา ๔ วรรคแรก)
 - ๑.๒ ความผิดที่ถือว่าเกิดในราชอาณาจักร (มาตรา ๔ วรรคสอง, ๕, ๖)
- ๒. หลักบุคคล (มาตรา ๘-๙)
- ๓. หลักลงโทษอำนาจสากล (มาตรา ๗)

หลักดินแดน (มาตรา ๔-๖)

- **มาตรา ๔**

- ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรต้องรับโทษตามกฎหมาย
- การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร
- “ราชอาณาจักร” หมายถึงพื้นดินในเขตแดนประเทศไทย เขตน่านน้ำซึ่งอำนาจอธิปไตยของไทยคลุมถึง (๑๒ ไมล์ทะเล หรือประมาณ ๒๒ กิโลเมตร ตามพระบรมราชโองการกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขต **โดยไม่รวมถึงไหล่ทวีป**) ห้วงอากาศเหนือพื้นดินและพื้นน้ำ **แต่ไม่รวมถึงสถานทูตไทยในต่างประเทศ**
- หากมีการกระทำความผิดในราชอาณาจักรแล้วก็ต้องรับโทษในราชอาณาจักรโดยไม่ คำนึงว่าผู้กระทำเป็นคนสัญชาติใด

- เรือไทยหรืออากาศยานไทยตามวรรคสอง ต้องอยู่นอกราชอาณาจักร หากความผิดเกิดขึ้นในขณะที่เรือไทยหรืออากาศยานไทยอยู่ในราชอาณาจักร ต้องปรับเข้าวรรคหนึ่ง

- **ตัวอย่าง**

- นายแดงนำเรือประมงที่จดทะเบียนในประเทศไทยออกไปจับปลาในทะเลในน่านน้ำของประเทศสหภาพเมียนมาร์ ขณะเรือแล่นอยู่ในน่านน้ำของประเทศดังกล่าว นายแดงกับพวกใช้ท่อนเหล็กเป็นอาวุธตีและใช้อาวุธปืนยิงนายขาว และโยนศพนายขาวทิ้งทะเล ดังนั้นสามารถลงโทษนายแดงกับพวกฐานฆ่าผู้อื่นในราชอาณาจักรได้
- **ฎ. ๘๓๓๕/๒๕๕๗** ขณะที่เจ้าพนักงานตรวจค้นพบยาเสพติดให้โทษ จำเลยลงจากเครื่องบินมาอยู่ในอาคารผู้โดยสารของท่าอากาศยานกรุงเทพ เพื่อจะไปขึ้นเครื่องบินอีกลำหนึ่ง จำเลยจึงเข้ามาในราชอาณาจักรไทยแล้ว เมื่อจำเลยมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งตามกฎหมายไทยบัญญัติว่าเป็นความผิด จำเลยจึงเป็นผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรต้องรับโทษตามกฎหมายไทยตาม ป.อ. มาตรา ๔

- **ฎ. ๑๑๗/๒๕๖๖** การที่จำเลยที่ ๑ โดย ก. โฆษณาชักชวนโจทก์ร่วมทั้งสี่สิบหกให้ร่วมลงทุนโดย ก. เดินทางไปโฆษณาชักชวนและจัดสัมมนาบรรยายแผนการลงทุนที่ประเทศญี่ปุ่น ผ่านทางโบรชัวร์โฆษณาการลงทุนและผ่านทางเว็บไซต์ **managedsavings.com** การโฆษณาชักชวนให้ร่วมลงทุนผ่านทางเว็บไซต์ดังกล่าวซึ่งเปลี่ยนที่อยู่จากประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศไทยขณะเกิดเหตุ โดยใช้เว็บไซต์ซึ่งมีที่อยู่ในประเทศไทยเป็นสื่อนำเสนอข้อมูลในการโฆษณาชักชวน จึงเป็นการกระทำในราชอาณาจักร เมื่อการโฆษณาชักชวนผ่านทางเว็บไซต์ดังกล่าวที่เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดได้กระทำในราชอาณาจักร ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร จึงต้องรับโทษตามกฎหมาย ตาม ป.อ. มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

- ในกรณีที่มีการกระทำความผิดส่วนหนึ่งส่วนใดเกิดขึ้นในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ก็น่าจะถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทยด้วย
- **ตัวอย่าง**
 - (๑) คนญี่ปุ่นยืนอยู่ที่ลานจอดเครื่องบินที่ประเทศญี่ปุ่นใช้ปืนยิงคนเกาหลีซึ่งอยู่ในอากาศยานไทย ถือได้ว่าการกระทำส่วนหนึ่งส่วนใดในอากาศยานไทย ต้องด้วยมาตรา ๔ วรรคสอง
 - (๒) คนอังกฤษต้องการลักกระเป๋าสตางค์ของคนอเมริกา ขณะที่ทั้งสองอยู่ที่ห้องพัสดุโดยสารขาออกที่สนามบินฮีทโธรว์ในกรุงลอนดอน คนอังกฤษให้คนอเมริกันกินขนมผสมยาเสพติด เมื่อคนอเมริกันกินจนหมดแล้ว ทั้งคู่ได้เดินขึ้นเครื่องบินไทยเพื่อมากรุงเทพฯ ยาเสพติดออกฤทธิ์ เมื่อเครื่องบินแล่นอยู่เหนือประเทศอังกฤษ คนอังกฤษจึงลักเอากระเป๋าสตางค์ของคนอเมริกันได้ เช่นนี้ต้องถือว่าคนอังกฤษกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ในอากาศยานไทยด้วย
 - (๓) แดงต้องการฆ่าดำจึงมอบขนมผสมยาพิษให้ดำที่ท่าอากาศยานฮีทโธรว์ในกรุงลอนดอน **แต่ดำกินขนมนั้นในอากาศยานไทย** กรณีนี้ต้องถือว่าความผิดฐานฆ่าคนตายเกิดในอากาศยานไทย (แต่ดำกินขนมนั้นขณะอยู่ในท่าอากาศยานประเทศอังกฤษ โดยแดงทราบดีว่ายาพิษจะออกฤทธิ์ เมื่ออยู่ในอากาศยานไทยและดำตายในอากาศยานไทยขณะอยู่บนฟ้าอย่างงั้น ดังนั้นความตายเป็นแต่เพียงผลแห่งการกระทำความผิด ไม่เข้ามาตรา ๔ วรรคสอง)

• มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

- ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำการประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำ ผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักรหรือย่อมเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

• ตัวอย่าง

- (๑) แดงและดำนั่งรถทัวร์จากประเทศมาเลเซียมาเที่ยวไทย ขณะรถอยู่ในมาเลเซีย แดงหลอกให้ดำกินขนมผสมยาเสพติดเพื่อต้องการขโมยนาฬิกาของดำ เมื่อรถทัวร์เข้ามาในประเทศไทย ดำหมดสติ แดงปลดนาฬิกาและเอามาเป็นของตน แดงมีความผิดฐานชิงทรัพย์ สามารถลงโทษแดงในราชอาณาจักรได้ตามมาตรา ๕ วรรคแรก
- (๒) แดงคนลาว ยืนอยู่ฝั่งลาวใช้ปืนยิงดำซึ่งเป็นคนไทยที่ฝั่งไทย กระสุนถูกดำ ไม่ว่าดำจะตายหรือไม่ ก็ถือว่ามีการกระทำส่วนหนึ่งส่วนใดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรแล้ว แต่หากแดงเพียงแต่เล็งจ้องปืนจะยิงดำ แล้วถูกตำรวจลาวจับกุมได้เสียก่อน หากแดงเข้ามาในประเทศไทย จะลงโทษแดงฐานพยายามฆ่าดำต้องอาศัยมาตรา ๕ วรรคสอง ไม่ใช่วรรคแรก

- (๓) แดงอยู่ฝั่งลาวใช้ปืนยิงดำซึ่งเป็นคนไทยที่อยู่ฝั่งลาวเช่นกัน **โดยแดงประสงค์ให้ดำมาตายที่ฝั่งไทย** โดยรู้ว่าดำจะต้องมารักษาบาดแผลที่โรงพยาบาลซึ่งอยู่ฝั่งไทย และตายที่ฝั่งไทย หากดำถูกยิงแล้วและเข้ามารักษาตัวที่โรงพยาบาลในฝั่งไทย **และตายในฝั่งไทย** เช่นนี้ เป็นกรณีตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง
- (๔) ตามตัวอย่างที่ (๓) **หากดำถูกยิงจากฝั่งลาวแล้วมารักษาตัวที่โรงพยาบาลในฝั่งไทย หากดำไม่ตาย** เพราะแพทย์ช่วยชีวิตดำไว้ได้ เช่นนี้ การที่ลงโทษแดงจะต้องอาศัย **มาตรา ๕ วรรคสอง** ไม่ใช่วรรคหนึ่ง เพราะผลคือความตายไม่ได้เกิดในราชอาณาจักร
- (๕) นาย ก. ให้สัมภาษณ์นักข่าวที่ประเทศพม่าอันเป็นการหมิ่นประมาทต่อ นาย ข. ซึ่งอยู่ในประเทศไทย ความผิดฐานหมิ่นประมาทถือว่าเป็นความผิดสำเร็จเมื่อนักข่าวซึ่งเป็นบุคคลที่สามทราบข้อความแล้ว กรณีนี้ไม่ต้องด้วยมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง **เพราะความผิดตามมาตรา ๓๒๖ ฐานหมิ่นประมาทไม่ใช่ความผิดที่มีผลเกิดขึ้นต่างหากจากการกระทำ** ข้อความที่ว่า “โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง” เป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ ไม่ใช่ ผลของการกระทำ

- **ญ. ๖๕๙๓/๒๕๕๙** จำเลยพูดให้สัมภาษณ์นักข่าวที่ประเทศพม่า (เมียนมาร์) ใส่ความผู้เสียหาย โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง อันเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 แต่ความผิดดังกล่าวไม่ใช่ความผิดที่มีผลเกิดขึ้นต่างหากจากการกระทำ เมื่อจำเลยพูดให้สัมภาษณ์นักข่าว การกระทำของจำเลยที่โจทก์กล่าวอ้างว่าเป็นความผิดย่อมสำเร็จ เมื่อนักข่าวซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถรับข้อความแล้ว โดยคนที่ถูกหมิ่นประมาทไม่ต้องรู้ว่าตนเองถูกหมิ่นประมาท **สำหรับข้อที่ว่าโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังนั้น เป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ ไม่ใช่ผลของการกระทำ** จึงไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 5 วรรคแรก ที่บัญญัติว่า ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักร โดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักรหรือย่อมจะสังเกตเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร เมื่อโจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และไม่ใช้กรณีกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายอาญาถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ผู้กระทำความผิดจึงไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักร โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้

- **ญ. ๓๓๑๓/๒๕๖๒** เว็บไซต์ที่โจทก์อ้างว่าจำเลยเป็นเจ้าของและผู้ดูแลมิใช่เป็นเว็บไซต์ซึ่งบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้นที่จะเข้าถึง บุคคลทั่วไปจากทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงได้เป็นปกติเช่นเดียวกับโจทก์ซึ่งอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเข้าถึงได้จากที่อยู่ของโจทก์ในราชอาณาจักร การที่มีผู้นำภาพใบหน้าของโจทก์มาตัดต่อ ตัดแปลง โดยใช้ประกอบกับภาพถ่ายร่างกายของบุคคลอื่นที่แสดงออกชัดว่าเป็นเกย์โพสลงในเว็บไซต์ ผู้กระทำย่อมต้องการให้โจทก์ได้รับความเสียหายและอับอาย โดยเฉพาะต่อบุคคลในชุมชนที่โจทก์อาศัยอยู่และรู้จักโจทก์จากการเข้าชมเว็บไซต์นั้น แม้ได้กระทำนอกราชอาณาจักรก็ดี ถือได้ว่าผลแห่งการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักรโดยตรงทั้งหมดทุกแห่งตามเจตนาของผู้กระทำซึ่งกฎหมายให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดในราชอาณาจักรแล้วตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕

- **ฎ. ๗๑๔๒/๒๕๖๒** ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ไปเพื่อการอนาจารเป็นความผิดนับแต่จำเลยทั้งสองกับพวก เริ่มพรากผู้เสียหายที่ ๑ ขณะที่ผู้เสียหายที่ ๑ อยู่นอกราชอาณาจักร และเป็นความผิดต่อเนื่องติดต่อกัน ตลอดมาในท้องที่ต่าง ๆ หลายท้องที่ตลอดเวลาที่จำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันพาผู้เสียหายที่ ๑ เข้ามาใน ราชอาณาจักรและหลบหนีวกักขังผู้เสียหายที่ ๑ ไว้เพื่อการค้าประเวณีที่จังหวัดตราด ถือได้ว่าความผิด ดังกล่าวเป็นความผิดต่อเนื่องเกิดขึ้นหลายท้องที่ทั้งนอกราชอาณาจักรและในราชอาณาจักร โจทก์จึงมี อำนาจฟ้องตามมาตรา ๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

- **ฎ. ๒๗๘๗/๒๕๖๕**

พ. ซึ่งร่วมกระทำความผิดกับจำเลยขับรถยนต์มารับผู้เสียหายที่ ๒ ที่สี่แยกบ้านไผ่แล้วพาไปส่งที่ทำ อากาศยานดอนเมือง จากนั้นผู้เสียหายที่ ๒ โดยสารเครื่องบินไปหาจำเลยที่ประเทศญี่ปุ่น เห็นได้ ว่าการพรากผู้เยาว์ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ขณะที่ พ. ขับรถยนต์มารับผู้เสียหายที่ ๒ ที่สี่แยกบ้านไผ่แล้ว หา ได้ฟังเกิดขึ้นขณะที่จำเลยอยู่กับผู้เสียหายที่ ๒ ที่ประเทศญี่ปุ่นไม่ จึงเป็นกรณีที่การกระทำส่วนหนึ่ง ในความผิดฐานร่วมกันพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเพื่อการอนาจาร ได้กระทำในราชอาณาจักร และอีกส่วนหนึ่งได้กระทำนอก ราชอาณาจักร ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักรตาม ป.อ.มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ศาล จึงลงโทษจำเลยได้

• **ฎ. ๑๕๙๙/๒๕๖๓**

- แม้จำเลยจะส่งมอบนาฬิกาของกลางที่ประเทศกัมพูชา แต่จำเลยแจ้งหมายเลขบัญชีธนาคาร ก. ที่อำเภอรัฐประเทศจังหวัดสระแก้ว ให้ ว.โอนเงินค่านาฬิกาเข้าบัญชีดังกล่าว ถือว่าจำเลยในฐานะตัวการได้กระทำความผิดในราชอาณาจักรตาม ป.อ. มาตรา ๕ และมาตรา ๖ เมื่อการกระทำของจำเลยกับพวกเป็นกรณีความผิดส่วนหนึ่งกระทำในท้องที่หนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งในอีกท้องที่หนึ่งเป็นความผิดต่อเนื่อง (ร่วมกันรับของโจร) และกระทำต่อเนื่องกันในท้องที่ต่าง ๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙ (๒) และ (๓) พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองนครราชสีมาซึ่งเป็นท้องที่ที่จับจำเลยได้อยู่ในเขตอำนาจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ มิใช่กรณีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทยอย่างเดียวยตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๐ เมื่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองนครราชสีมาทำการสอบสวน การสอบสวนจึงชอบด้วยกฎหมาย โจทก์มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดนครราชสีมา

• **มาตรา ๕ วรคสอง**

- ในกรณีเตรียมการ หรือพยายามกระทำการใด ซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แม้การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าหากการกระทำนั้นได้กระทำตลอดไปจนถึงขั้นเป็นความผิดสำเร็จ ผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่า การเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร
- การเตรียมการที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด
- (๑) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ (มาตรา ๑๐๗-๑๑๐)
- (๒) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักรด้วยการเตรียมการหรือสมคบกันเพื่อเป็นกบฏ หรือยุยงราษฎรให้เป็นกบฏหรือรู้ว่ามีผู้จะเป็นกบฏแล้วกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ (มาตรา ๑๑๔)
- (๓) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร คือ การเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดตั้งแต่มาตรา ๑๑๙ ถึงมาตรา ๑๒๗ (มาตรา ๑๒๘)
- (๔) การเตรียมวางเพลิงเผาทรัพย์ (มาตรา ๒๑๙)

- **ฎ.๕๔๕/๒๕๕๒** จำเลยลอยเรือเพื่อให้เรือลำอื่นที่ชักธงชาติไทยมารับช่วงน้ำมัน (น้ำมันที่ไม่ได้เสียภาษี) ไปจำหน่ายแก่เรือประมงอีกทอดหนึ่ง แม้เหตุเกิดที่นอกราชอาณาจักรแต่เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมจะเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร เพราะเรือที่รับช่วงน้ำมันจะต้องนำน้ำมันของกลางไปจำหน่ายให้แก่เรือประมงที่ทำการประมงในทะเลอาณาเขตซึ่งอยู่ในเขตราชอาณาจักรไทย การกระทำของจำเลยจึงอยู่ในชั้นพยายามตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค 8 วินิจฉัย กรณีต้องด้วยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 5 วรรคสอง (จำเลยต้องรับผิดฐานร่วมกันพยายามนำของที่ยังไม่ได้เสียภาษีและยังมีได้ผ่านด่านศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาในราชอาณาจักร)
- แม้มีการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรแต่ผู้กระทำความผิดนั้นเกิดในราชอาณาจักรหรือเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักร ก็เป็นเรื่องของมาตรา ๕ วรรคแรก
- ตัวอย่าง
 - (๑) แดงต้องการฆ่าดำ ขณะที่ยังอยู่ต่างประเทศลาว **แดงรู้ว่าดำจะเข้ามาในประเทศไทย** แดงให้ชนมสมยาพิษแก่ดำโดยรู้ว่าย่าพิษจะออกฤทธิ์ เมื่อดำเข้ามาในประเทศไทยแล้ว **ดำกินยาพิษแล้วเดินทางเข้ามาในประเทศไทย** ดำตาย **เป็นกรณีของมาตรา ๕ วรรคแรก แต่ถ้าแดงถูกตำรวจที่ประเทศลาวจับกุมเสียก่อนที่จะให้ชนมสมยาพิษแก่ดำ เป็นกรณีของมาตรา ๕ วรรคสอง**

- (๒) **แดงยืนอยู่ฝั่งไทยเล็งปืนจะยิงดำซึ่งยืนอยู่ฝั่งลาว แดงถูกตำรวจไทยจับได้เสียก่อนที่จะมีโอกาสลั่นไกปืน** ดังนี้
ลงโทษแดงฐานพยายามฆ่าดำตามมาตรา ๒๔๘, ๘๐ ในประเทศไทยได้ โดยอาศัยมาตรา ๕ วรรคแรก
- หากเป็นการเตรียมในราชอาณาจักรเพื่อกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร การเตรียมนั้นจะลงโทษในราชอาณาจักรได้ต่อเมื่อ (๑) การเตรียมนั้นมีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด และ (๒) ความผิดที่จะกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรนั้นสามารถลงโทษในราชอาณาจักรได้
- ตัวอย่าง
 - ดำคนไทยเตรียมในประเทศไทยเพื่อวางเพลิงเผาบ้านของแดงซึ่งเป็นคนมาเลเซียในประเทศมาเลเซีย หากมีการเผาบ้านของแดง และแดงร้องขอให้ลงโทษ ก็สามารถลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๔ โดยอาศัยมาตรา ๘(๑) แต่หากดำเพียงเตรียมในประเทศไทยแล้วถูกจับกุมเสียก่อน ก็ลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๕ **โดยอาศัยมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง**
 - แต่หากดำและแดงต่างเป็นคนมาเลเซีย เช่นนี้จะลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๕ ในศาลไทยไม่ได้เพราะหากดำเผาบ้านของแดงในมาเลเซียจริงก็ไม่สามารถลงโทษดำได้เพราะไม่เข้าเงื่อนไขมาตรา ๘ เนื่องจากไม่มีคนไทยเข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนั้น เมื่อความผิดสำเร็จในมาเลเซียยังลงโทษดำในศาลไทยไม่ได้ เพียงแต่ดำเตรียมในประเทศไทยเท่านั้น ก็ไม่น่าจะลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๕ ในศาลไทยได้

- **มาตรา ๖**

- ความผิดที่ได้กระทำในราชอาณาจักร หรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร แม้การกระทำของผู้เป็น
ตัวการด้วยกัน ของผู้สนับสนุน หรือของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ก็ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน
หรือผู้ใช้ให้กระทำได้กระทำในราชอาณาจักร

- **ตัวอย่าง**

- (๑) แดงคนญี่ปุ่นอยู่ในมาเลเซีย จ้างดำคนเกาหลีให้ฆ่าฆ่าเชียวคนมาเลเซียในไทย หากดำฆ่าเชียวตายในไทย ถือว่าแดงเป็นผู้
ใช้ต้องรับโทษเสมือนตัวการ หากดำถูกลงโทษตามมาตรา ๒๔๙(๔) โดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคแรก ก็ลงโทษแดงผู้ใช้ตาม
มาตรา ๒๔๙(๔) ประกอบมาตรา ๔๔ โดยอาศัยมาตรา ๖ แม้ว่าแดงจะใช้ดำในขณะที่อยู่ในมาเลเซียก็ตาม (ข้อสังเกตเรื่องนี้เป็น
ตัวละครทั้งหมดเป็นคนต่างชาติทั้งสิ้น หากดูตามมาตรา ๔ แล้วไม่น่าจะลงโทษในราชอาณาจักรได้ แต่เนื่องจากเป็นความผิดที่
เกิดในราชอาณาจักรอันเป็นหลักดินแดน จึงลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกิดในราชอาณาจักรได้ตามมาตรา ๔ ส่วนการใช้ที่เกิดนอก
ราชอาณาจักรก็ลงโทษโดยอาศัยมาตรา ๖)

- (๒) แดงและดำอยู่ที่ประเทศลาว แดงใช้ดำให้ยิงชาวซึ่งยืนอยู่ฝั่งไทย **ดำซึ่งยืนอยู่ฝั่งลาวเล็งปืนจ้องมาที่ขาว ดำถูกตำรวจ
ลาวจับได้เสียก่อน** เช่นนี้ดำมีความผิดฐานพยายามฆ่าขาว แม้เป็นการพยายามกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร แต่
มาตรา ๕ วรรคสองให้**ถือว่าเป็นการพยายามกระทำความผิดในราชอาณาจักร** หากดำเข้ามาในราชอาณาจักรสามารถ
ลงโทษดำได้โดยอาศัยมาตรา ๕ วรรคสอง ส่วนแดงผู้ใช้ก็มีความผิดฐานพยายามฆ่าขาวด้วยตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง หาก
แดงเข้ามาในราชอาณาจักร สามารถลงโทษแดงได้โดยอาศัยมาตรา ๖ **เพราะความผิดที่แดงใช้ดำนั้นถือว่าได้กระทำใน
ราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ วรรคสอง**

- แต่หากดำซึ่งยืนอยู่ฝั่งประเทศลาวยิงปืนมาที่ขาวแล้วกระสุนถูกขาว ขาวตาย หรือขาวไม่ตาย เพราะแพทย์ช่วยได้ทัน หรือขาว
หลบกระสุนทัน เช่นนี้ ดำต้องรับผิดโดยอาศัยมาตรา ๕ วรรคแรก (เพราะมีการกระทำส่วนหนึ่งส่วนใดในราชอาณาจักรแล้ว)
ส่วนแดงผู้ใช้ยังคงต้องรับผิดโดยอาศัยมาตรา ๖

- (๓) ชาวให้แดงยืมปืนในเขตกัมพูชาเพื่อแดงจะได้เข้ามาใช้ยิงดำในเขตไทย แดงใช้ปืนของขาวยิงดำตายในเขตไทย แดงผิด
มาตรา ๒๔๙(๔) โดยมีขาวเป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา ๒๔๙(๔) ประกอบมาตรา ๔๖ ลงโทษแดงโดยอาศัยมาตรา ๔ วรรค
แรกและลงโทษขาวโดยอาศัยมาตรา ๖

- หากไม่มีการกระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือไม่มีการกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ก็ไม่ใช้กรณีตามมาตรา ๖

ตัวอย่าง

- (๑) แดงคนไทยและดำคนมาเลเซียอยู่ในมาเลเซีย แดงจ้างดำให้เข้ามาฆ่าขาวในไทย ดำตกลงทำตาม เมื่อดำพบขาวในไทย **ดำเกิด ความสงสัยจึงเปลี่ยนใจไม่กระทำความผิดใด ๆ** ต่อขาว หากแดงเข้ามาในประเทศไทย จะลงโทษแดงหนึ่งในสามของโทษตามมาตรา ๒๔๙ ในฐานะที่แดงเป็นผู้ใช้ตามมาตรา ๔๔ วรรคสองโดยอาศัยมาตรา ๖ ไม่ได้
- (๒) ขาวอยู่ที่กัมพูชาใช้แดงให้ยิงดำในเขตไทย หรือให้ยิงดำในเรือไทยที่จอดอยู่ท่าเรือกัมพูชา **แต่ยังมีพื้นที่ แดงจะยิงดำก็ถูกตำรวจที่ กัมพูชาสืบทราบแผนการมาก่อนจึงได้จับกุมแดงก่อนที่ แดงจะลงมือเล็งปืนยิงดำ** ดังนั้นแม้ขาวซึ่งเป็นผู้ใช้จะต้องระวางโทษหนึ่งในสาม แต่เนื่องจากความผิดที่แดงถูกใช้ยังมีได้กระทำการ จึงยังไม่มีมีการกระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่ากระทำในราชอาณาจักร จึงลงโทษขาวฐานเป็นผู้ใช้ตาม ป.อ.มาตรา ๔๔ วรรคสองโดยอาศัยมาตรา ๖ ไม่ได้ **อย่างไรก็ตามหากจะลงโทษขาวซึ่งเป็นผู้ใช้ที่ต้องระวางโทษหนึ่งในสามของความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามมาตรา ๒๔๙(๔) ประกอบมาตรา ๔๔ ต้องใช้หลักบุคคลตามมาตรา ๔ (ซึ่งจะต้องครบองค์ประกอบของมาตรา ๔ คือ (๑) เป็นความผิดที่ระบุไว้ (๒) มีคนไทยเข้าไปเกี่ยวข้องไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด (๓) และมีการร้องขอให้ลงโทษด้วย)**

- (๓) แดงคนไทยซึ่งอยู่ในประเทศไทย ได้ใช้นายดำคนไทยซึ่งอยู่ในประเทศลาวให้หมิ่นประมาทนายขาวคนไทยในประเทศลาว นายดำกระทำการหมิ่นประมาทนายขาวในประเทศลาวตามที่ใช้ ดังนั้น หากนายขาวต้องการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นายแดง และนายดำได้หรือไม่

คำตอบ

- การหมิ่นประมาทได้กระทำนอกราชอาณาจักร และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่านายแดงต้องการให้ผลของการหมิ่นประมาทเกิดขึ้นในราชอาณาจักรเพราะนายขาวเองก็อยู่ในประเทศลาว จึงไม่มีผลเกิดขึ้นในราชอาณาจักร นายดำไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ วรรคแรก และเนื่องจากความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา ๓๒๖ ไม่ใช่ความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๔ วรรคสอง (๑) ถึง (๑๓) จึงลงโทษนายดำในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ ไม่ได้ นายขาวจึงไม่อาจร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นายนายดำในราชอาณาจักรได้ ส่วนนายแดงนั้นเมื่อปรากฏว่าความผิดฐานหมิ่นประมาทไม่ได้กระทำในราชอาณาจักร นายดำไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ และมาตรา ๔ นายแดงจึงไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๖

- ในกรณีที่เป็นการกระทำร่วมกัน หรือใช้ หรือสนับสนุน **ซึ่งกระทำในราชอาณาจักรเพื่อให้มีการกระทำความผิดนอก** ราชอาณาจักร เช่นนี้จะลงโทษด้วยการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนในราชอาณาจักรได้ก็ต่อเมื่อความผิดที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักรนั้น สามารถลงโทษในราชอาณาจักรได้

- ตัวอย่าง

- แดงคนมาเลเซียอยู่ในไทย จ้างคนไทยในไทยให้ไปทำร้ายร่างกายเขียวคนมาเลเซียในมาเลเซีย หากดำเนินคดีตาม และทำร้ายร่างกายนายเขียวในมาเลเซีย ถ้าเข้ามาในประเทศไทย ศาลลงโทษตามมาตรา ๒๙๖ ได้ หากรัฐบาล มาเลเซียหรือเขียวซึ่งเป็นผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษตามมาตรา ๘ (ก) อนุมาตรา ๕ เมื่อลงโทษได้ในไทยได้ ก็นำจะลงโทษ แดงในฐานะผู้ใช้ตามมาตรา ๒๙๖ ประกอบมาตรา ๘๔ วรรคสามได้ เพราะความผิดที่แดงใช้ให้ดำเนินการนั้นสามารถ ลงโทษในประเทศไทยได้แล้ว **การลงโทษแดงใช้มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง**

- ตัวอย่าง

- นายพอนคนลาวมีบ้านอยู่นครเวียงจันทน์ ประเทศลาว ไทศัพทมาบอกนายแดงคนไทยซึ่งมีบ้าน อยู่ที่บ้านท่าบ่อ จังหวัดหนองคายว่า นางบัวคนลาวซึ่งมีบ้านอยู่ติดกับบ้านนายพอนเก็บ ทองคำจำนวนมากไว้ที่บ้าน ให้นายแดงกับพวกไปปล้น นายแดง นายดำ กับพวก ซึ่งเป็นคนไทย ได้ร่วมวางแผนการปล้นทรัพย์ที่บ้านของนายแดง จากนั้น นายดำกับพวกใช้เรือที่นายแดง จัดเตรียมไว้ให้แล่นข้ามแม่น้ำโขงไปพบนายพอน นายพอนพานายดำกับพวกไปปล้นสำเร็จแล้ว แยกกันหลบหนี นายดำนำทองคำไปเก็บไว้ที่บ้านนายดำเพื่อแบ่งกัน นางบัวร้องทุกข์ต่อ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ให้ดำเนินคดีแก่นายแดง นายดำ และนายพอน ดังนั้นบุคคลทั้งสามจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่

• คำตอบ

- นายแดงร่วมวางแผนปล้นทรัพย์ที่บ้านของนายแดงซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดหนองคาย แต่ไม่ได้ร่วมปล้นด้วยจึงไม่ได้เป็นตัวการในความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ ประกอบมาตรา ๔๐ แต่การใช้บ้านของตนเป็นสถานที่วางแผนในการปล้นทรัพย์และจัดเตรียมเรือไว้ให้นายดำกับพวกไปปล้น เป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการปล้นทรัพย์ก่อนมีการกระทำความผิด เมื่อนายดำกับพวกกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ นายแดงจึงมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนผู้อื่นซึ่งกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ ประกอบมาตรา ๔๖ จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคแรก
- นายดำคนไทยร่วมกับพวกกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์อันเป็นความผิดดังระบุไว้ในมาตรา ๔ วรรคสอง (๗) เมื่อนางบัวร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นายดำ ถือว่าได้มีการร้องขอให้ลงโทษนายดำในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคแรก (ก) แล้ว นายดำต้องรับโทษในราชอาณาจักร
- นายพอนคนต่างด้าวกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์นางบัวคนต่างด้าวนอกราชอาณาจักร แม้จะได้ร่วมกระทำความผิดกับนายดำและพวกซึ่งเป็นคนไทย แต่เมื่อนางบัวผู้เสียหายมิได้เป็นคนไทย ไม่เข้าเงื่อนไขที่จะลงโทษนายพอนในราชอาณาจักรได้ตามมาตรา ๔ วรรคแรก (ข) จึงลงโทษนายพอนในราชอาณาจักรไม่ได้

• ตัวอย่าง

- นายเอกับพวกซึ่งเป็นคนต่างด้าวอยู่นอกราชอาณาจักรสมคบกันเป็นแก๊งค์คอลเซ็นเตอร์ โทรศัพท์หลอกผู้เสียหายที่อยู่ในประเทศไทยว่าเป็นเจ้าหน้าที่ ปปส. ตรวจสอบบัญชีเงินฝากผู้เสียหายมีรายการโอนเงินจำนวนมากอันชวนให้สงสัยว่าผู้เสียหายเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติด และได้หลอกให้ผู้เสียหายโอนเงินไปเข้าบัญชีนายแดงซึ่งเป็นพรรคพวกของนายแดงที่อยู่ในประเทศไทยเพื่อใช้เวลาในการตรวจสอบเส้นทางการเงิน ทำให้ผู้เสียหายหลงเชื่อโอนเงินเข้าบัญชีของนายแดง หลังจากนั้นนายแดงโอนเงินเข้าบัญชีของนายเอซึ่งอยู่ในต่างประเทศ ดังนี้ นายเอ และนายแดงมีความผิดฐานใดและต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่

• คำตอบ

- นายเอและนายแดงกับพวกร่วมกันเป็นแก๊งค์คอลเซ็นเตอร์หลอกลวงผู้เสียหายด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าเป็นเจ้าหน้าที่ ปปส. ต้องการตรวจสอบบัญชีเงินฝากผู้เสียหายเพราะมีรายการโอนเงินจำนวนมากซึ่งเป็นความเท็จ เพราะความจริงนายเอไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ ปปส. นายเอกับพวกกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง เป็นการกระทำโดยทุจริต เมื่อผู้เสียหายหลงเชื่อโอนเงินเข้าบัญชีนายแดงซึ่งเป็นพรรคพวกของนายเอเปิดไว้ และนายแดงโอนเงินไปเข้าบัญชีนายเอในต่างประเทศ ทำให้ได้เงินไปจากผู้เสียหายจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ.มาตรา ๓๔๑ และเมื่อปรากฏว่านายเอกับพวกซึ่งเป็นคนต่างด้าวและนายแดงซึ่งเป็นคนไทยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน โดยแบ่งหน้าที่กันทำจึงเป็นตำรวจร่วมกระทำความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๘๓
- นายแดงกระทำความผิดฐานฉ้อโกงในราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคแรก ส่วนนายเอกับพวกแม้อยู่นอกราชอาณาจักรแต่ได้ร่วมกระทำความผิดกับนายแดงโดยแบ่งหน้าที่กันทำ โดยนายแดงทำหน้าที่เปิดบัญชีให้ผู้เสียหายโอนเงินเข้าบัญชีที่นายแดงเปิดไว้ แล้วนายแดงโอนเงินไปให้นายเอในต่างประเทศ ถือว่านายเอกับพวกกระทำความผิดในราชอาณาจักรตาม ป.อ.มาตรา ๖ นายเอกับพวกต้องรับโทษในราชอาณาจักร

หลักอำนาจลงโทษสากล

• มาตรา ๗

- ผู้ใดกระทำความผิดดังระบุไว้ต่อไปน้นอกราชอาณาจักรจะต้องได้รับโทษในราชอาณาจักร
 - (๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๒๙
 - (๑/๑) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕/๑ มาตรา ๑๓๕/๒ มาตรา ๑๓๕/๓ และมาตรา ๑๓๕/๔
 - (๒) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๙ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๖๖(๓) และ (๔)
 - (๒ ทวิ) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๒ และมาตรา ๒๘๓
 - (๓) ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๙ และความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๐ ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง

- ความผิดตามมาตรา ๗ (๑)-(๓) เป็นกรณีที่มีผลกระทบถึงความมั่นคงของประเทศทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ แม้การกระทำ ความผิดจะเกิดนอกราชอาณาจักรก็สมควรที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรได้ โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติของผู้กระทำ และไม่ จำต้องมีการร้องขอให้ลงโทษ (ฎ.๖๕๑๖/๒๕๓๗)
- ความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในทะเลหลวงตามมาตรา ๗ (๓) นี้ ต้องมิได้เกิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ซึ่งจะเป็นกรณีตาม มาตรา ๔ วรรคสอง เช่น มีการปล้นทรัพย์บนเรือที่จอดเทียบในประเทศไทยขณะกำลังแล่นอยู่ในทะเลหลวง
- ตัวอย่าง
 - นางเดือนคนไทยซึ่งเป็นนายหน้าหาหญิงไปค้าประเวณี ได้เดินทางไปประเทศมาเลเซียพบนางดาวคนมาเลเซียจึงได้ชักชวนให้นางดาว ไปค้าประเวณีที่ประเทศญี่ปุ่นด้วยความยินยอมของนางดาวเอง โดยนางเดือนจะเป็นธุระในเรื่องการเดินทางและจะได้รับค่าใช้จ่ายในการ เดินทางคืนและค่านายหน้าอีกจำนวนหนึ่งเป็นของตน ต่อมาประเทศญี่ปุ่นได้จับกุมนางดาวและสืบทราบว่านางเดือนอยู่ในประเทศไทย จึงขอให้รัฐบาลไทยดำเนินการจับกุมและลงโทษนางเดือน ซึ่งต่อมานางเดือนถูกจับกุมได้ในประเทศไทย ดังนี้ จะเห็นได้ว่านางเดือน กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๒ ซึ่งเป็นความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๗ (๒ ทวิ) นางเดือนจึงต้องรับโทษใน ราชอาณาจักรตามมาตรา ๗ (แม้ทางการญี่ปุ่นจะร้องขอให้ลงโทษนางเดือนตามมาตรา ๔(ก) แต่ความผิดที่นางเดือนกระทำไม่ใช่ ความผิดที่ระบุไว้ในวรรคสองของมาตรา ๔ ดังนั้นจึงไม่เข้ามาตรา ๔)

หลักบุคคล

- มาตรา ๘** ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และ
- (ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ
- (ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร คือ
- (๑) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๑๙ ถึงมาตรา ๒๒๓ ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๒๐ วรรคแรก และมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๘ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๙ ถึงมาตรา ๒๔๖ ทั้งนี้ เฉพาะเมื่อเป็นกรณีต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๓๘
- (๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖(๑) และ (๒) มาตรา ๒๖๘ ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๖๙
- (๒/๑) ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๙/๑ ถึงมาตรา ๒๖๙/๗
- (๒/๒) ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๙/๘ ถึงมาตรา ๒๖๙/๑๕

• ข้อสังเกต มาตรา ๘ (ก) (ข) (๑)

- (๑) ยกเว้นมาตรา ๒๒๐ วรรคแรก หมายถึง หากการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๗ , ๒๑๘ ๒๒๑-๒๒๓ เป็นเรื่องที่ถูกกระทำได้กระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก๊วตู้ใด ๆ แม้เป็นของตนเองจนน่าจะเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น เช่นนี้จะลงโทษในราชอาณาจักรไม่ได้
- (๒) ยกเว้นกรณีมาตรา ๒๒๔ หมายความว่า หากการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๗ , ๒๑๘ ๒๒๑, หรือมาตรา ๒๒๒ เกิดขึ้น และเป็นเหตุให้คนตายหรือรับอันตรายสาหัสโดยเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร จะลงโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสองไม่ได้
- (๓) มาตรา ๒๒๖, ๒๒๘-๒๓๒, ๒๓๗ และ ๒๓๓-๒๓๖ ทั้งนี้เฉพาะเมื่อเป็นกรณีต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๓๘ หมายความว่าความผิดต่างๆ ที่ระบุข้างต้นจะรับโทษในราชอาณาจักรได้ ต้องมี ผลกระทบ เกิดขึ้น คือ ต้องมีคนตายหรือรับอันตรายสาหัสอันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๓๘ วรรคหนึ่งและวรรคสองเท่านั้น จึงจะลงโทษในราชอาณาจักรได้

(๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖(๑) และ (๒) มาตรา ๒๖๘ ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๖๙

(๒/๑) ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๙/๑ ถึงมาตรา ๒๖๙/๗

(๒/๒) ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๙/๘ ถึงมาตรา ๒๖๙/๑๕

(๓) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๘๐ และมาตรา ๒๘๕ ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับ มาตรา ๒๗๖

(ไม่รวมความผิดตามมาตรา ๒๗๗ ด้วย ดังนั้น หากเด็กหญิงไทยอายุ ๑๔ ปี ยินยอมให้ชาวต่างชาติร่วมประเวณี นอกราชอาณาจักร อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๗๗ วรรคหนึ่ง ก็จะลงโทษผู้กระทำในราชอาณาจักรไม่ได้)

(๔) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐

(๕) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๘

(๖) ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘

(๗) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ มาตรา ๓๑๒ ถึงมาตรา ๓๑๕ และมาตรา

๓๑๗ ถึงมาตรา ๓๒๐

- (๘) ความผิดฐานลักทรัพย์และจี้จวางทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖
- (๙) ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๗ ถึงมาตรา ๓๔๐
- (๑๐) ความผิดฐานฉ้อโกง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๔๕ มาตรา ๓๔๖ และมาตรา ๓๔๗
- (๑๑) ความผิดฐานยักยอก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๒ ถึงมาตรา ๓๕๔
- (๑๒) ความผิดฐานรับของโจร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๗
- (๑๓) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๘ ถึงมาตรา ๓๖๐

- มาตรานี้ต้องมีคนไทยเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้เสียหาย และความผิดที่กระทำความผิดต้องเป็นความผิดที่ระบุไว้ด้วย

ฎ. ๓๑๒/๒๕๕๘ ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ทำให้ปราศจากเสรีภาพเพื่อให้ผู้อื่นทำการค้าประเวณีตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๑๒ เป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่เกิดขึ้นในประเทศเดนมาร์ก นอกราชอาณาจักร จำเลยที่ ๓ ผู้กระทำผิดเป็นคนไทยและผู้เสียหายทั้งสองได้ร้องขอให้ลงโทษ จำเลยที่ ๓ จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรและศาลไทยจะลงโทษได้เฉพาะความผิดต่อเสรีภาพตามมาตรา ๓๐๙ และมาตรา ๓๑๐ ประกอบมาตรา ๘ ตาม ป.อ. เท่านั้น ศาลฎีกาต้องตีความกฎหมายทางอาญา โดยเคร่งครัด จะขยายความมาตรา ๘ ไปไกลกว่า กฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ให้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษเฉพาะเรื่องอันมีโทษหนักขึ้นตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๑๒ หาได้ไม่ และมาตรา ๑๒ นั้นเองไม่ได้บัญญัติว่า หากกระทำความผิดดังกล่าวไม่ว่าภายในหรือนอกราชอาณาจักรต้องรับโทษด้วย (เรื่องนี้จำเลยกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๓ เป็นรื้อจะจัดหาซึ่งหญิงโดยใช้อุบายหลอกลวงเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น)

- กรณีตามมาตรา ๘ (ก) ผู้เสียหายที่ร้องขอให้ลงโทษจะเป็นคนต่างชาติหรือเป็นคนไทยด้วยกันเองก็ได้ ส่วนกรณีตามมาตรา ๘ (ข) เนื่องจากผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว ผู้เสียหายจึงต้องเป็นรัฐบาลไทยหรือคนไทยเท่านั้น

• ตัวอย่าง

- แดงคนมาเลเซียทำร้ายร่างกายค้าคนไทยในมาเลเซีย หากแดงและดำเข้ามาในไทย ดำร้องขอให้ลงโทษแดงตามมาตรา ๒๙๕ โดยอาศัยมาตรา ๘ (ข)(๕) ได้ แต่หากนายแดงคนมาเลเซียหมิ่นประมาทค้าคนไทยในมาเลเซีย ดำก็ไม่อาจร้องขอให้ลงโทษแดงตามมาตรา ๓๒๖ ได้ เพราะความผิดตามมาตรา ๓๒๖ มิได้ระบุไว้ในมาตรา ๘
- ความผิดตามมาตรา ๘ ไม่ต้องคำนึงว่าจะเป็นความผิดตามกฎหมายของประเทศที่ความผิดนั้นได้เกิดขึ้นหรือไม่
- ฎ ๔๕๘/๒๕๖๓ ความผิดฐานลักทรัพย์และรับของโจรซึ่งคนไทยทำขึ้นในต่างประเทศ นั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘ มิได้มีข้อความกำหนดให้โจทก์จำต้องนำสืบว่า จะต้องเป็นการกระทำที่กฎหมายในต่างประเทศบัญญัติว่าเป็นความผิด ทั้งความผิดทั้งสองฐานนี้ก็ไม่มีบัญญัติไว้ใน มาตรา ๘ (๘) (๑๒) แล้วฉะนั้นถึงแม้ความผิดทั้งสองฐานนี้จะเกิดในต่างประเทศ โจทก์ก็ไม่จำเป็นต้องนำสืบว่าความผิดดังกล่าว เป็นความผิดตามกฎหมายของต่างประเทศนั้น ๆ ด้วย

• มาตรา ๙

- เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยกระทำความผิด ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร
- “เจ้าพนักงาน” หมายถึง บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงาน หรือ บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่ว่าจะเป็นประจำหรือชั่วคราว และไม่จำเป็นต้องรับค่าตอบแทนหรือไม่ (มาตรา ๑(๑๖) แก้ไขในปี พ.ศ. ๒๕๕๔)
- ผู้ที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงาน เช่น โวยาวัจกร ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ หรือ กรรมการเลือกตั้ง ตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกำหนดให้กรรมการเลือกตั้ง (กกต.) หรือ ปปช ตาม พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นเจ้าพนักงาน
- ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ คือต้องมีการแต่งตั้งโดยทางการของรัฐไทยให้ปฏิบัติราชการไทย และต้องมีการปฏิบัติราชการด้วย ดังนั้น หากมีการแต่งตั้งแต่ไม่ได้ปฏิบัติราชการ เช่น ให้ไปช่วยงานส่วนตัว หรือมีการปฏิบัติราชการแต่ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน เช่น ผู้ที่เข้าไปช่วยเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ก็ไม่ใช่เจ้าพนักงานตามความหมายนี้

- **เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทย ไม่จำกัดสัญชาติ** จึงอาจไม่ใช่คนไทยแต่ได้รับแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐให้ทำหน้าที่ในต่างประเทศ หากเป็นเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ เช่น ทหารของสหประชาชาติที่อยู่ในประเทศไทย ย่อมไม่ใช่เจ้าพนักงาน
- **มาตรานี้เอาผิดเฉพาะตัวเจ้าพนักงานที่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการเท่านั้น** ไม่รวมถึงบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าพนักงาน หรือเจ้าพนักงานอื่นที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ในการนั้นซึ่งร่วมกระทำหรือสนับสนุนการกระทำความผิดนั้น
- **ข้าราชการตุลาการ** เป็นเจ้าพนักงานตามความหมายนี้ ดังนั้น การแจ้งความเท็จต่ออธิบดีผู้พิพากษาในการสอบสวนเรื่องวินัย จึงเป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๓๗ หรือการเรียกและรับเงิน อ้างว่าจะไปให้ผู้พิพากษาเพื่อยกฟ้อง แม้ผู้พิพากษาดังกล่าวจะไม่ใช่องค์คณะพิจารณา ก็ถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน (ผู้กระทำมีความผิดตามมาตรา ๑๔๓)
- **การลงโทษตามมาตรา ๙ ไม่ต้องมีการร้องขอเหมือนมาตรา ๘**
- **เจ้าพนักงานรับสินบนนอกราชอาณาจักร** เป็นความผิดตามมาตรา ๑๔๙ ลงโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๙ แต่จะลงโทษผู้ให้สินบนตามมาตรา ๑๔๔ โดยอาศัยมาตรา ๙ ไม่ได้เพราะความผิดดังกล่าวไม่ได้ถูกระบุไว้ในมาตรา ๙

- มาตรา ๑๔๗ เจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใดเบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย
- มาตรา ๑๔๘ เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจหรือจงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้ หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น
- มาตรา ๑๔๙ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน..... เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่
- มาตรา ๑๕๗ เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต
- มาตรา ๑๕๘ เจ้าพนักงานทำให้เสียหาย ทำลาย ช้อนเงิน เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดอันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครองหรือรักษาไว้หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น

• คำถาม

- นายสมานเป็นข้าราชการสถานทูตไทยประจำประเทศเซเนกัล เขียนจดหมายถึงเพื่อนประเทศไทยว่านางสมรข้าราชการอีกคนหนึ่งของสถานทูตเป็นรู้จักกับคนขับรถของสถานทูต ดังนั้น นายสมานจะต้องถูกลงโทษฐานหมิ่นประมาทในราชอาณาจักรเพียงใดหรือไม่

• คำตอบ

- การกระทำผิดในสถานทูตไทย ณ ต่างประเทศ มิใช่การกระทำผิดในราชอาณาจักร เพราะสถานทูตไทยในต่างประเทศไม่ใช่ราชอาณาจักรไทยตามมาตรา ๔ แต่โดยผลแห่งการกระทำได้เกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักร ถือได้ว่านายสมานได้กระทำความผิดในราชอาณาจักรตาม ป.อ.มาตรา ๕ จึงลงโทษนายสมานฐานหมิ่นประมาทในราชอาณาจักรได้
- (เปรียบเทียบกับ ฎ.๖ ๕๙๓/๒๕๕๙)

• ตัวอย่าง

- เจ้าพนักงานได้รับแต่งตั้งจากทางราชการให้ไปซื้อสินค้าในต่างประเทศ แต่เจ้าพนักงานผู้นั้นได้รับสินบนจากพ่อค้าต่างประเทศ ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา ๑๔๙ โดยมีพ่อค้าคนไทยซึ่งเดินทางร่วมไปด้วยได้ร่วมกระทำความผิด แม้พ่อค้าคนไทยจะมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา ๑๔๙ ประกอบมาตรา ๘๖ ก็จะลงโทษพ่อค้าคนไทยในราชอาณาจักรตามมาตรา ๙ นี้ไม่ได้เพราะมิใช่เจ้าพนักงาน และจะลงโทษตามมาตรา ๘ ก็ได้แม้จะมีการร้องขอให้ลงโทษจากรัฐบาลไทยเพราะความผิดตามมาตรา ๑๔๙ มิได้ถูกระบุในมาตรา ๘ ในกรณีนี้คงลงโทษในราชอาณาจักรได้เฉพาะเจ้าพนักงานนั้นเท่านั้นตามมาตรา ๙
- แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าการรับสินบนได้กระทำบนอากาศยานไทยซึ่งกำลังบินอยู่นอกราชอาณาจักร เช่นนี้ ต้องลงโทษเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๔๙ โดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคสอง

• คำถาม

- นายชัยคนไทยเป็นลูกจ้างมีหน้าที่ขับรถยนต์ของสถานทูตไทยในประเทศปานากัว นายเด่นเป็นข้าราชการประจำสถานทูตไทยมีหน้าที่รับเรื่องการขอยานพาหนะและกรอกข้อความในใบสั่งซ่อมรถยนต์เพื่อเสนอนายเก่งอุปทูตลงลายมือชื่อในใบสั่งซ่อมรถยนต์ นายเด่นใช้นายชัยขับรถของสถานทูตไปส่งของส่วนตัวของตนที่สนามบิน นายชัยขับรถด้วยความประมาททำให้รถยนต์เสียหายโคมไฟหน้ารถหลุดจึงลักเก็บเอาไว้เป็นของตน นายชัยแจ้งให้นายเด่นทราบเพื่อให้ออกไปใบสั่งซ่อมรถยนต์ นายเด่นเกรงว่าผู้บังคับบัญชาจะรู้ว่าตนใช้ให้นายชัยนำรถทางราชการไปใช้ส่วนตัว จึงนำใบสั่งซ่อมรถยนต์มากรอกข้อความว่าเกิดอุบัติเหตุในระหว่างปฏิบัติราชการแล้วลงลายมือชื่อนายเก่งปลอมในใบสั่งซ่อมรถยนต์เสียเอง แต่ยังไม่ทันได้มอบให้นายชัย นายเก่งทราบเรื่องทั้งหมดเสียก่อน ต่อมานายชัยและนายเด่นถูกส่งตัวกลับมายังประเทศไทย นายเก่งเดินทางกลับมายังประเทศไทยแล้วได้แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่นายชัยและนายเด่น ให้วินิจฉัยว่านายชัยและนายเด่นมีความผิดฐานใด และต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่

• คำตอบ

- การที่นายชัยซึ่งเป็นลูกจ้างของสถานทูตไทยลักเอาโคมไฟหน้ารถไปเป็นของตนโดยทุจริต เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ นายจ้างตามมาตรา ๓๓๕(๑๑) ซึ่งเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๘) นายชัยคนไทยเป็นผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร นายเก่งอุปทูตเป็นผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษ นายชัยต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (ก) และวรรคสอง (๘) และการที่นายชัยมีหน้าที่เพียงขับรถยนต์ ไม่ได้มีหน้าที่ในการรักษาทรัพย์ การลักเอาโคมไฟหน้ารถไปจึงไม่มีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่รักษาทรัพย์ เปียดบังเอาทรัพย์เป็นของตนโดยทุจริต ตามมาตรา ๑๔๗
- ส่วนนายเด่นเป็นข้าราชการสถานทูตไทย จึงเป็นเจ้าพนักงานของรัฐบาลไทย กระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่ในการทำเอกสาร กรอกข้อความลงในเอกสาร ด้วยการปลอมลายมือชื่อนายเก่ง จึงมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปลอมเอกสารตามมาตรา ๑๖๑ และมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและโดยทุจริตตามมาตรา ๑๕๗ ด้วย เมื่อการกระทำของนายเด่นได้กระทำนอกราชอาณาจักรอันเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ นายเด่นจึงต้องรับโทษในราชอาณาจักร

- นอกจากนั้นการที่นายเด่นปลอมลายมือชื่อนายเก่งอุปทูตไทยในเอกสารใบสั่งซ่อมรถยนต์ ซึ่งเป็นเอกสารราชการ ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน จึงมีความผิดตามมาตรา ๒๖๕ อันเป็นความผิดที่ระบุไว้ใน มาตรา ๘ วรรคสอง (๒) นอกராชาอาณาจักร นายเก่งผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษแล้วตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (ก) นายเด่นจึงต้องรับโทษตามมาตรา ๒๖๕ ในราชอาณาจักร

ผลคำพิพากษาในต่างประเทศ

- **มาตรา ๑๐**
- ผู้ใดกระทำการนอกราชอาณาจักรซึ่งเป็นความผิดตามมาตราต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา ๗(๒) และ (๓) มาตรา ๘ และ มาตรา ๙ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า
- (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศจนถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ
- (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว
- ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดย คำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

- หากความผิดที่กระทำนอกราชอาณาจักรนั้นเป็นความผิดตามมาตรา ๗ (๑) (ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๒๙) และ ๑/๑ (ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕/๑ ถึงมาตรา ๑๓๕/๔) และความผิดตามมาตรา ๗ (๒ทวิ) (ความผิดเกี่ยวกับเพศตามมาตรา ๒๘๒, ๒๘๓) ศาลไทยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้นั้นจะได้รับโทษมาแล้วจนครบถ้วนตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นความผิดร้ายแรง ถือว่าเป็นข้อยกเว้นหลัก “บุคคลจะไม่ถูกพิจารณาคดีซ้ำสองในความผิดเดียว”
- พ. ๔๙๐๑/๒๕๕๕ ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษจำเลยข้อหาค้าประเวณี แต่คดีนี้จำเลยกระทำความผิดข้อหาเป็นธุระจัดหาซึ่งบุคคลใดเพื่อการอนาจารและเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณีเป็นคนละข้อหากัน และการกระทำต่างกับการห้ามมิให้ลงโทษจำเลยในราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๐ ต้องเป็นการลงโทษเพราะการกระทำเดียวกันคือ เมื่อลงโทษข้อหาใดในต่างประเทศแล้วจะลงโทษข้อหาเดียวกันซ้ำในราชอาณาจักรอีกไม่ได้ ดังนั้นคดีนี้ย่อมลงโทษจำเลยได้

• มาตรา ๑๑

- ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว
- ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ได้ถูกฟ้องต่อศาลในต่างประเทศโดยรัฐบาลไทยร้องขอ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า
 - (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น
 - (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

- ในกรณีที่รัฐบาลไทยร้องขอ หากศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นรับโทษจนพ้นโทษแล้ว จะลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรอีกไม่ได้ แต่ถ้าศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นยังมิได้รับโทษเลยเพราะหลบหนี ศาลไทยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรอีกได้
- ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาของศาลในประเทศจนพ้นโทษแล้วโดยที่รัฐบาลไทยไม่ได้ร้องขอ กรณีศาลไทยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรได้
- ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาของศาลในประเทศแต่ยังไม่พ้นโทษ ไม่ว่าจะรัฐบาลไทยจะร้องขอให้ลงโทษหรือไม่ ศาลไทยยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรได้ โดยจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ลงโทษเลยก็ได้ โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

• คำถาม

- นายชิงค์คนสัญชาติอินเดียโดยสารเครื่องบินสายการบินชั้นประหยัดของสายการบินแอร์อินเดียเพื่อเดินทางจากประเทศอินเดียมายังประเทศไทย ระหว่างที่เครื่องบินอยู่เหนือน่านฟ้าในทะเลหลวง นายชิงค์ได้แอบไปนั่งในชั้นธุรกิจ นางสาวสวยแอร์โฮสเตสคนสัญชาติไทยเห็นจึงขอให้กลับไปนั่งในที่เดิม นายชิงค์ไม่พอใจจึงใช้มีดทำร้ายนางสาวสวยได้รับอันตรายสาหัส นายชันกับต้นคนสัญชาติอินเดียเข้าไปห้าม นายชิงค์กำลังโมโหได้ใช้มีดกรีดเสื้อของนายชันขาดแล้วเดินกลับไปนั่งที่เดิม เมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้ว นางสาวสวยและนายชันร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ต่อมานายชิงค์ถูกฟ้องฐานทำร้ายร่างกายนางสาวสวยได้รับอันตรายสาหัสตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๗ และฐานทำให้เสียทรัพย์ของนายชันตามมาตรา ๓๕๘ ดังนั้น นายชิงค์จะถูกลงโทษในราชอาณาจักรได้หรือไม่

• คำตอบ

- นายชิงค์ใช้มีดทำร้ายร่างกายนางสาวสวยได้รับอันตรายสาหัสในเครื่องบินของสายการบินแอร์อินเดียระหว่างบินอยู่เหนือ น่านฟ้าในทะเลหลวง เป็นกรณีที่นายชิงค์กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร เมื่อนายชิงค์ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และนางสาวสวยเป็นคนไทยซึ่งเป็นผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ขอให้ลงโทษแล้ว อีกทั้งความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้รับอันตรายสาหัสเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ (๕) ดังนั้น นายชิงค์ย่อมถูกลงโทษในราชอาณาจักรได้ โดยอาศัยมาตรา ๘(๕)
- การที่นายชิงค์ใช้มีดกรีดเสื้อนายชันชาต แม้จะเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ อันเป็นความผิดที่ระบุใน มาตรา ๘ (๑๓) ก็ตาม แต่นายชันผู้เสียหายเป็นคนต่างด้าว จึงถือไม่ได้ว่าคนไทยเป็นผู้เสียหาย กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา ๘ (๒) ที่นายชิงค์จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร (ข้อสอบสมัย ๕๒)

• คำถาม

- นายเอก นายโท นายตรี และนายจัตวา กับพวกร่วมวางแผนการปล้นทรัพย์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นายเอกใช้บ้านของตนเป็นที่วางแผนและจัดหาอาวุธปืนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปล้นทรัพย์ แต่ไม่ได้ไปร่วมปล้นทรัพย์ ด้วย นายโทเป็นคนขับเรือพาพรรคพวกเข้าไปในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและรอรับพรรคพวกหลังจาก ได้ปล้นทรัพย์แล้ว นายตรีและนายจัตวา กับพวกร่วมกันใช้อาวุธปืนปล้นทรัพย์สำเร็จ แล้วพากันหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย
- ให้วินิจฉัยว่า นายเอก นายโท นายตรี และนายจัตวา จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่ เพียงใด

คำตอบ

นายตรีและนายจัตวา กับพวกร่วมกันปล้นทรัพย์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการกระทำความผิดนอก ราชอาณาจักร และความผิดฐานปล้นทรัพย์เป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๙) และผู้กระทำความผิดเป็นคนไทย ตามมาตรา ๘ (๓) หากรัฐบาลของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษ นายตรีและ นายจัตวาก็จักต้องรับโทษในราชอาณาจักร

- ส่วนนายเอกแม้มิได้ร่วมปล้นทรัพย์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแต่ได้ร่วมวางแผนและจัดหาอาวุธปืนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปล้นทรัพย์ เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่นายตรีและนายจัตวากับพวกที่กระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือความสะดวกแก่นายตรีและนายจัตวากับพวกที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๖
- ส่วนนายโทมิได้ร่วมปล้นทรัพย์แต่ได้ร่วมวางแผนและเป็นคนขับเรือพาพรรคพวกเข้าไปในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและรอรับพรรคพวกหลังจากได้ปล้นทรัพย์แล้ว เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือความสะดวกแก่นายตรีและนายจัตวากับพวกในการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ก่อนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๖
- นายเอกและนายโทเป็นผู้สนับสนุนผู้อื่นกระทำความผิดซึ่งการสนับสนุนได้กระทำในราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่งต่อเมื่อสามารถลงโทษตัวการในราชอาณาจักรได้เสียก่อน หากไม่สามารถลงโทษตัวการในราชอาณาจักรแล้วก็ไม่อาจลงโทษผู้สนับสนุนภายในราชอาณาจักรได้ และกรณีนี้คนไทยเป็นผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร มาตรา ๘(ก) มีเงื่อนไขว่า ศาลจะลงโทษนายตรีและนายจัตวภายในราชอาณาจักรได้ต่อเมื่อรัฐบาลแห่งประเทศซึ่งความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษเท่านั้น หากรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดเกิดหรือผู้เสียหายไม่ได้ร้องขอให้ลงโทษแล้ว ศาลจะลงโทษนายตรีและนายจัตวภายในราชอาณาจักรไม่ได้ และจะมีผลทำให้ไม่สามารถลงโทษนายเอกและนายโทได้เช่นกัน

คำถาม

- นายเอกกับนายตันคนไทยได้รับทุนรัฐบาลไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอินเดียด้วยกัน ขณะอยู่ที่ห้องผู้โดยสารขาออกที่สนามบินประเทศอินเดีย นายเอกกับนายตันมีปากเสียงกัน นายเอกถือโอกาสสลับเอาเงินจากกระเป๋าเสื้อของนายตันไป ๕,๐๐๐ บาท นายตันโกรธมาก เมื่อเดินทางกลับมาถึงประเทศไทย นายตันยังโกรธอยู่จึงไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนว่านายเอกขกต๋อย ตนจนได้รับอันตรายแก่กายแล้วยังลักเอาเงินของตนไป ๕,๐๐๐ บาท ที่สนามบินอินเดียอันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ นายเอกและนายตันจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรได้หรือไม่อย่างไร

คำตอบ

- นายเอกลักเอาเงินจากกระเป๋าเสื้อของนายตันไป เป็นการลักทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยทุจริต เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๓๔ เมื่อกระทำความผิดที่สนามบินประเทศอินเดีย เป็นการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และความผิดฐานลักทรัพย์เป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๘) และผู้กระทำความผิดเป็นคนไทย ตามมาตรา ๘(ก) เมื่อนายตันผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่นายเอก นายเอกต้องรับโทษในราชอาณาจักร

- ส่วนการที่นายตันไปแจ้งความร้องทุกข์ว่าตนถูกชกต่อยและถูกเอาเงินไปอันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งเป็นการกระทำของนายตันเป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาเพื่อเกลี้ยให้นายเอกได้รับโทษในความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งมีโทษหนักกว่าความผิดฐานลักทรัพย์ นายตันจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๗๒, มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง และเมื่อความผิดฐานชิงทรัพย์มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป นายตันจึงมีความผิดตามมาตรา ๑๘๑(๑) ด้วย
- นายตันกระทำความผิดในราชอาณาจักร จึงต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง